

Regeringens proposition

2008/09:57

Vissa skyldigheter för innehavare av elektriska ledningar

Prop.
2008/09:57

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 oktober 2008

Fredrik Reinfeldt

Maud Olofsson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i ellagen (1997:857). Ändringarna innebär att nya bestämmelser om elsäkerhet förs in i lagen. De nya bestämmelserna gäller skyldighet dels att ta en luftledning för starkström ur drift med anledning av arbete som utförs på en annan elektrisk ledning, dels att vidta åtgärder med en ledning inom ett område för sjötrafik, om området i avsevärd omfattning kommer att trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än ledningen medger.

De föreslagna bestämmelserna motsvarar föreskrifter som nu finns i förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar. Lagändringarna är föranledda av att regeringen avser att ersätta förordningen med en ny starkströmsförordning och att de aktuella föreskrifterna i samband med detta bör få lagform.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2009.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar	5
3	Ärendet och dess beredning.....	6
4	Bakgrund	6
5	Överväganden och förslag	7
5.1	Behovet av en ny starkströmsförordning	7
5.2	Kravet på lagform	7
5.3	Driftavbrott	9
5.4	Elektriska ledningar inom område för sjötrafik	9
6	Ikraftträdande m.m.	12
7	Konsekvenser.....	12
8	Författningskommentar.....	13
Bilaga 1	Promemorians lagförslag.....	15
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna för promemorian Ny starkströmsförordning.....	16
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag.....	17
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	18
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 oktober 2008.....	20

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2008/09:57

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar.

2.1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att det i ellagen (1997:857) ska införas två nya paragrafer, 9 kap. 2 a och 9 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

2 a §

Om arbete ska utföras på en elektrisk ledning eller en dit hörande skyddsanordning i farlig närhet av en luftledning för starkström, är innehavaren av starkströmsledningen skyldig att ta ledningen ur drift så länge som är nödvändigt för arbetet, om den andra ledningens innehavare begär det.

Den ledningsinnehavare som begär driftavbrottet ska ersätta den kostnad och skada som kan komma att tillfogas innehavaren av starkströmsledningen genom avbrottet.

9 §

Kommer ett område för sjötrafik att i avsevärd omfattning trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än en elektrisk ledning medger, är innehavaren av ledningen skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för åtgärderna.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2009.

2.2 Förslag till lag om ändring i förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 3 § förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar ska upphöra att gälla vid utgången av februari 2009.

Promemorian Ny starkströmsförordning (nedan kallad promemorian) har arbetats fram inom Näringsdepartementet. Promemorian, som har remissbehandlats, innehåller ett förslag till en ny starkströmsförordning, som ska ersätta förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar. Eftersom vissa av bestämmelserna i den sistnämnda förordningen är av sådan karaktär att de borde ha lagform föreslås vidare att motsvarande föreskrifter förs in i ellagen (1997:857). Promemorians lagförslag finns i *bilaga 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2008/3548/RS).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 18 september 2008 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 3*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*.

Regeringen har i propositionen i huvudsak följt Lagrådets förslag. Regeringen behandlar Lagrådets förslag i avsnitt 5.4 och 6 samt i författningskommentaren.

4 Bakgrund

Ellagen (1997:857) reglerar bl.a. frågor om elsäkerhet. I 9 kap. finns bestämmelser om skyddsåtgärder. Enligt den grundläggande bestämmelsen om elsäkerhet i 9 kap. 1 § första stycket ska elektriska anläggningar, elektriska anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel och elektriska installationer vara så beskaffade och placerade samt brukas på sådant sätt att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada eller störning i driften vid den egna anläggningen eller vid andra elektriska anläggningar.

I 9 kap. 1 § andra stycket ellagen finns ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att, i den mån det behövs från elsäkerhetssynpunkt, meddela föreskrifter om kontroll, provning eller besiktning samt andra föreskrifter som rör elektriska anläggningar, anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel eller elektriska installationer. Med stöd av bemyndigandet och motsvarande, tidigare gällande, bemyndigande i lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar (*gamla ellagen*) har regeringen utfärdat föreskrifter i bl.a. förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar (*starkströmsförordningen*).

5.1 Behovet av en ny starkströmsförordning

Starkströmsförordningen är till stora delar föråldrad, såväl innehållsmässigt som språkligt. Det finns ett behov av att anpassa bestämmelserna om starkströmsanläggningar till den gällande ellagen. Bestämmelserna bör även i övrigt moderniseras. Med hänsyn till att starkströmsförordningen tillkom 1957 är det lämpligt att omarbetning sker i form av en ny förordning. Det kan noteras att Ellagstiftningsutredningen i sitt slutbetänkande Ny ellag (SOU 1995:108) föreslog en ny förordning om elektriska starkströmsanläggningar.

Utgångspunkten för den nya starkströmsförordningen är det bemyndigande som finns i 9 kap. 1 § andra stycket ellagen, dvs. att, i den mån det behövs från elsäkerhetssynpunkt, meddela föreskrifter om kontroll, provning eller besiktning samt andra föreskrifter som rör elektriska anläggningar, anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel eller elektriska installationer.

5.2 Kravet på lagform

Starkströmsförordningen infördes före 1974 års regeringsform (RF) och tillkom därför ursprungligen i en annan ordning än den som föreskrivs i nuvarande 8 kap. RF. De flesta av förordningens bestämmelser har ändrats efter det att RF trätt i kraft. När det gäller elsäkerheten är emellertid huvuddragen i stort sett desamma som 1957, eftersom ändringarna i elsäkerhetsbestämmelserna till största delen har varit formella. Det finns också enstaka bestämmelser vars lydelse aldrig har ändrats.

Av 8 kap. 2 § RF framgår att föreskrifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden inbördes måste meddelas genom lag. Enligt 8 kap. 3 § RF meddelas föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna, som gäller åligganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, genom lag. Från kravet på lagform görs emellertid vissa undantag i 8 kap. 7 § RF. Enligt denna paragraf kan regeringen utan hinder av 8 kap. 3 § efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter i vissa ämnen. Hit hör bl.a. skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa, kommunikationer, näringsverksamhet, utformning av byggnader, anläggningar och bebyggelsemiljö eller tillståndsplikt i fråga om åtgärder med byggnader och anläggningar samt trafik eller ordningen på allmän plats. Av 8 kap. 11 § RF framgår att om riksdagen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne, kan riksdagen samtidigt medge att regeringen överlåter åt en förvaltningsmyndighet eller en kommun att meddela bestämmelser i ämnet.

Med anledning av införandet av den nya RF överfördes bestämmelsen i 6 kap. 6 § starkströmsförordningen, som då benämndes kungörelse, till den gamla ellagen (prop. 1975:8, bet. 1975:KU10, rskr. 1975:62, SFS 1975:68). I motiven gjordes vissa överväganden som rörde starkströmskungörelsen och andra kungörelser inom ämnesområdet elektricitet. Departementschefen (a. prop. s. 96) anförde bl.a. följande.

”Föreskrifter av den art som är upptagna i de kungörelser som jag har nämnt i det föregående bör också för framtiden kunna beslutas av regeringen. Bemyndigande möjliggörs genom att föreskrifterna rör ett eller flera av ämnena skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa, tillverkning, näringsverksamhet, kommunikationer eller trafik (8 kap. 7 § första stycket 1, 3 och 5 RF). Ett för samtliga ifrågavarande föreskrifter avpassat bemyndigande kan lämpligen föras in i ellagen och där placeras i 15 §. Bemyndigandet bör förenas med rätt till subdelegation.”

Genom 15 § gamla ellagen, i 1975 års lydelse, bemyndigades regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter som angick elektrisk anläggning, anordning som var avsedd att anslutas till sådan anläggning, elektrisk materiel eller elektrisk installation.

Bestämmelsen i 6 kap. 6 § starkströmsförordningen avsåg skyldighet för innehavare av starkströmsledning inom järnvägsområde att ersätta den kostnad och skada som hade uppkommit för järnvägsföretaget på grund av ledningen. Departementschefen (a. prop. s. 97) anförde att bestämmelsen var av civilrättslig karaktär och torde kräva lagform. En motsvarande bestämmelse finns i nuvarande 2 kap. 26 § ellagen.

Bemyndigandet i 15 § gamla ellagen ändrades vid ett antal tillfällen under tiden efter 1975, sista gången 1994. Av intresse i detta sammanhang är den ändring som gjordes 1988. Det allmänt hållna bemyndigandet förtydligades då utan att någon saklig ändring var avsedd (prop.1987/88:82, bet. 1987/88:NU30, rskr. 1987/88:219, SFS 1988:218). Genom ändringen framgick det klart att bemyndigandet omfattade elsäkerhetsfrågor och att föreskrifter om kontroll, provning och besiktning kunde meddelas. Nuvarande 9 kap. 1 § andra stycket ellagen överensstämmer i huvudsak med 15 § gamla ellagen i den lydelse paragrafen fick genom 1988 års lagändring.

Frågan om bestämmelser i starkströmsförordningen kräver lagform har som framgått varit föremål för regeringens överväganden redan i anledning av införandet av RF. Detta utesluter emellertid inte att det fortfarande finns föreskrifter i förordningen som kräver lagform. För att göra det möjligt att införa en ny starkströmsförordning kan det således vara nödvändigt att överföra bestämmelser i 1957 års förordning till lagform.

Det kan i detta sammanhang också noteras att det av punkten 6 i övergångsbestämmelserna till RF framgår att en äldre författning eller föreskrift äger fortsatt giltighet utan hinder av att den inte har tillkommit i den ordning som skulle ha iakttagits vid tillämpning av RF.

Regeringens förslag: En bestämmelse med följande innehåll förs in i 9 kap. ellagen. Om arbete ska utföras på en elektrisk ledning eller en dithörande skyddsanordning i farlig närhet av en luftledning för starkström, ska innehavaren av starkströmsledningen vara skyldig att ta ledningen ur drift så länge som är nödvändigt för arbetet, om den andra ledningens innehavare begär det. Den ledningsinnehavare som begär driftavbrottet ska ersätta den kostnad och skada som kan komma att tillfogas innehavaren av starkströmsledningen genom avbrottet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 11 kap. 3 § starkströmsförordningen finns en bestämmelse om skyldighet för en innehavare av en starkströmsledning att i vissa fall på begäran av en annan ledningsinnehavare ta sin ledning ur drift. Den ledningsinnehavare som begär avbrottet ska ersätta den andra ledningens innehavare för eventuella förluster. Föreskriften, som fortfarande är motiverad ur elsäkerhetssynpunkt, är av sådan karaktär att den enligt 8 kap. 2 § RF torde kräva lagform.

5.4 Elektriska ledningar inom område för sjötrafik

Regeringens förslag: En bestämmelse med följande innehåll förs in i 9 kap. ellagen. Kommer ett område för sjötrafik att i avsevärd omfattning trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än en elektrisk ledning medger, ska innehavaren av ledningen vara skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för åtgärderna.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock att bestämmelsen ska föras in i 2 kap. ellagen och att ledningens innehavare ska vara skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att fartyg ska kunna passera under ledningen.

Remissinstanserna: *Sjöfartsverket* har anfört att paragrafen, i den utformning den har i promemorian, kan vara svår att tillämpa och kan ge upphov till tolkningsproblem. Uttrycket ”område för sjötrafik” är inte definierat i ellagen i dag. I Elsäkerhetsverkets utkast till föreskrifter och allmänna råd om varselmärkning vid elektriska starkströmsanläggningar anges en definition, vilken det bör övervägas att föra in i ellagen. *Sjöfartsverket* har vidare noterat att uttrycket ”i avsevärd omfattning kommer att befaras av fartyg” kan innebära bevisvårigheter då ju vattenområdet inte kan befaras av dessa fartyg så länge ledningen inte har åtgärdats. Uttrycket ”avsevärd omfattning” kan också orsaka tillämpningsproblem eftersom det inte är närmare definierat. *Lantmäteriverket* har anfört att om den aktuella ledningen är upplåten med ledningsrätt så

kan ”de åtgärder med ledningen som behövs” eventuellt även innefatta en ändring av ledningsbeslutet och att ledningens innehavare i så fall ska svara även för kostnaderna för en omprövning av ledningsbeslutet.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av en bestämmelse i ellagen

I 5 kap. starkströmsförordningen finns bestämmelser om starkströmsledning inom område för sjötrafik. I 5 kap. 1 § första stycket andra meningen finns en bestämmelse som avser fallet att ett sådant område efter det att ledningen har dragits fram i avsevärd omfattning kommer att befaras av fartyg som kräver större segelfri höjd än ledningen medger. Ledningens innehavare ska i sådana fall på egen bekostnad vidta sådan ändring av ledningen som Elsäkerhetsverket efter samråd med Sjöfartsverket beslutar. En motsvarande bestämmelse är fortfarande nödvändig. Den är av sådan karaktär att det är lämpligt att den förs in i ellagen.

Bestämmelser i ellagen om flyttning av ledning

Bestämmelsen i 5 kap. 1 § första stycket andra meningen starkströmsförordningen kan jämföras med ellagens föreskrifter om flyttning av ledning i vissa fall. I 2 kap. 22 § ellagen åläggs innehavaren av en elektrisk ledning som har dragits fram inom området för en befintlig trafikled att på egen bekostnad vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att en ändring av trafikleden ska kunna genomföras. Skyldigheterna enligt 2 kap. 22 § ellagen baserar sig på prioritetsprincipen, dvs. att den senare tillkomna anläggningen får vika för den tidigare tillkomna anläggningen (prop. 1996/97:136 s. 133).

Den aktuella bestämmelsen i starkströmsförordningen är av något annorlunda karaktär än ellagens bestämmelser om flyttning av ledning, bl.a. eftersom den är meddelad av elsäkerhetsskäl och inte baserar sig på prioritetsprincipen (jfr a. st.).

Bestämmelsens placering och utformning

I promemorian föreslås att bestämmelsen förs in i 2 kap. ellagen i anslutning till 22 § i samma kapitel. En sådan placering kan emellertid medföra att det blir mindre tydligt att det rör sig om en elsäkerhetsföreskrift. I propositionen föreslås mot denna bakgrund att bestämmelsen flyttas till 9 kap. ellagen och att lagtexten justeras något i förhållande till promemorians förslag för att det klart ska framgå att de åtgärder som avses är sådana som är nödvändiga för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Lagtexten har även förtydligats utifrån vad som angivits i *Lagrådets* yttrande.

Den definition av ”område för sjötrafik” som Sjöfartsverket har hänfört sig till finns i 2 § Elsäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd om varselmärkning vid elektriska starkströmsanläggningar (ELSÄK-FS 2008:2) och lyder: ”sammanfattande benämning på vattenområde som utgör del av svenskt sjöterritorium enligt lagen (1966:374) om Sveriges sjöterritorium med undantag för vattenområden av så ringa omfattning eller med så ringa djup att enbart trafik med mindre roddbåtar kan förekomma eller vattendrag med så strid ström att någon trafik inte är möjlig”. Den definitionen kan i huvudsak anses sammanfalla med vad som avses med ”område för sjötrafik” i den föreslagna bestämmelsen. Regeringen bedömer emellertid att detta inte behöver framgå av lagtexten. Redan av den föreslagna ordalydelsen framgår att bestämmelsen kan bli tillämplig endast i vattenområden som trafikeras av fartyg av en inte helt obetydlig storlek. Det är därför inte nödvändigt att i lagtexten göra en avgränsning mot vattenområden där endast trafik med mindre roddbåtar kan förekomma eller där någon trafik inte är möjlig.

Trafikens omfattning

Sjöfartsverket har anfört vissa tillämpningssvårigheter som är knutna till att vattenområdet inte kan befaras av fartyg som kräver viss segelfri höjd så länge ledningen inte har åtgärdats. Det bör därför understrykas att den aktuella bestämmelsen är motiverad av elsäkerhetsskäl. En ledning kan utgöra ett säkerhetsproblem för fartyg som trafikerar ett vattenområde utan att helt omöjliggöra trafiken.

När det gäller frågan om hur stor trafikens omfattning ska vara för att bestämmelsen ska bli tillämplig hänvisas till författningskommentaren.

Vilka åtgärder som behövs

När det gäller frågan om vilka åtgärder ledningens innehavare bör vara skyldig att utföra på egen bekostnad kan i viss utsträckning hänvisas till tillämpningen av 2 kap. 22 § ellagen. Som framgått ovan är innehavaren av en elektrisk ledning enligt bestämmelserna i den paragrafen i vissa fall skyldig att på egen bekostnad vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att en ändring av en trafikled, t.ex. en kanal eller annan sådan vattentrafikled, ska kunna genomföras. I den mån motsvarande åtgärder är nödvändiga för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada i de fall som avses i den föreslagna bestämmelsen, är ledningens innehavare skyldig att stå för kostnaden.

Tillsyn

Av 12 kap. 1 § första stycket ellagen framgår att den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över efterlevnaden av ellagen och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av lagen såvitt avser frågor om elsäkerhet. Tillsynsmyndigheten har bl.a. möjlighet att enligt 3 § i samma kapitel meddela de förelägganden som behövs för att trygga

efterlevnaden. I promemorians förslag till ny starkströmsförordning finns en bestämmelse, motsvarande nuvarande 12 kap. 1 § starkströmsförordningen, om att Elsäkerhetsverket ska vara tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 1 § första stycket ellagen såvitt avser frågor om elsäkerhet. Avsikten är således att verket även enligt den nya regleringen ska kunna förelägga ledningens innehavare att vidta de nödvändiga åtgärderna.

6 Ikraftträdande m.m.

Regeringens förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 mars 2009. Samtidigt ska 11 kap. 3 § förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar upphöra att gälla.

Promemorians förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2009.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna har uttalat sig särskilt om ikraftträdande.

Skälen för regeringens förslag: En lämplig tidpunkt för lagändringarna att träda i kraft är den 1 mars 2009.

Lagrådet har i sitt yttrande konstaterat att vad gäller ändring eller upphävande av regeringsförfattningar gäller den nuvarande regeringsformens regler om normgivningsmakten och att härav följer att om den bestämmelse som ska ändras eller upphävas rör ett ämne som faller inom lagområdet, så måste lagformen i princip användas.

Den föreslagna bestämmelsen om skyldighet att ta en luftledning för starkström ur drift är av privaträttslig karaktär och regleras således av 8 kap. 2 § RF. Den motsvarande bestämmelsen i 11 kap. 3 § starkströmsförordningen kan därför, som *Lagrådet* har påpekat, endast upphävas genom lag. Detta bör ske genom en särskild lag om ändring av starkströmsförordningen.

Bestämmelserna om skyldighet att vidta åtgärder med en ledning inom ett område för sjötrafik utgör betungande offentligrättsliga föreskrifter. Regeringen kan upphäva motsvarande bestämmelse i 5 kap. 1 § starkströmsförordningen genom förordning med stöd av det bemyndigande som finns i 9 kap. 1 § andra stycket ellagen.

7 Konsekvenser

Förslaget innebär att bestämmelser som i dag finns i starkströmsförordningen förs över till ellagen utan att några väsentliga ändringar görs i sak. Enbart det förhållandet att föreskrifterna får en ny form kan inte antas få några viktiga konsekvenser.

Förslaget till lag om ändring i ellagen

9 kap. 2 a §

Paragrafen motsvarar 11 kap. 3 § förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar och innehåller bestämmelser om skyldighet att ta en luftledning för starkström ur drift, om arbete ska utföras på en annan elektrisk ledning eller en dithörande skyddsanordning. Den ledning på vilken arbetet ska utföras kan vara en starkströmsledning eller en svagströmsledning. Den som tar sin ledning ur drift har rätt till ersättning för kostnad och skada.

Skyldigheterna enligt paragrafen åvilar ledningarnas innehavare. Med innehavare avses den som rent faktiskt innehar en anläggning, oavsett om innehavet grundar sig på äganderätt eller nyttjanderätt (jfr prop. 1996/97:136 s. 116).

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.3 och har utformats i enlighet med vad *Lagrådet* angivit i sitt yttrande.

9 kap. 9 §

Paragrafen motsvarar 5 kap. 1 § första stycket andra meningen förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar.

Paragrafen gäller alla typer av elektriska ledningar. Skyldigheten enligt paragrafen åvilar ledningens innehavare, oavsett om innehavet grundar sig på äganderätt eller nyttjanderätt.

Av första meningen framgår att en ledningsinnehavare i vissa fall är skyldig att vidta åtgärder som är nödvändiga ur elsäkerhetssynpunkt med en ledning som har dragits fram inom ett område för sjötrafik. Skyldigheten att vidta åtgärder med ledningen uppkommer när området, efter det att ledningen har dragits fram, i avsevärd omfattning kommer att trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än ledningen medger. Vad som ska anses vara en avsevärd omfattning är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Hänsyn måste emellertid tas både till hur stor den aktuella fartygstrafiken är tagen för sig och hur stor andel den utgör av den samlade sjötrafiken i området. Ett visst utrymme finns också för att beakta om trafiken bedrivs yrkesmässigt eller är av fritidskaraktär. Att någon enstaka fritidsbåt varje dygn kräver större segelfri höjd kan aldrig medföra att bestämmelsen blir tillämplig.

Av andra meningen följer att det är ledningens innehavare, och inte det allmänna, som ska stå för de kostnader som uppkommer för innehavaren. Bestämmelsen är inte avsedd att vara en avvikelse från eller inskränkning av föreskrifter i andra författningar om hur kostnader ska fördelas mellan sakägare. Om de åtgärder som behövs föranleder exempelvis en förrättning enligt ledningsrättslagen (1973:1144), ska ledningens innehavare betala förrättningskostnaderna i den utsträckning som följer av den lagen.

Paragrafen behandlas närmare i avsnitt 5.4 och har utformats i enlighet Prop. 2008/09:57 med vad *Lagrådet* angivit i sitt yttrande.

Härigenom föreskrivs att det i ellagen (1997:857) ska införas två nya paragrafer, 2 kap. 22 a § och 9 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

22 a §

Innehavaren av en elektrisk ledning som har dragits fram inom ett område för sjötrafik, som i avsevärd omfattning kommer att befaras av fartyg som kräver större segelfri höjd än ledningen medger, är skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att fartyg ska kunna passera under ledningen. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för dessa åtgärder.

9 kap.

2 a §

Om arbete ska utföras på en elektrisk ledning eller en dithörande skyddsanordning i farlig närhet av en lufiledning för starkström, är den andra ledningens innehavare skyldig att ta sin ledning ur drift så länge som är nödvändigt för arbetet, om den förstnämnda ledningens innehavare begär det.

Den ledningsinnehavare som begär driftavbrottet ska ersätta den kostnad och skada som kan komma att tillfogas den andra ledningens innehavare genom avbrottet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

Förteckning över remissinstanserna för promemorian Ny starkströmsförordning

Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Värmlands län, Försvarsmakten, Försvarets materielverk, Socialstyrelsen, Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Kammarkollegiet, Naturvårdsverket, Boverket, Lantmäteriverket, Post- och telestyrelsen, Banverket, Järnvägsstyrelsen, Vägverket, Sjöfartsverket, Luftfartsstyrelsen, Affärsverket svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Konsumentverket, Arbetsmiljöverket, Transportstyrelseutredningen (N2007:05), Stockholms kommun, Växjö kommun, Umeå kommun, Svenska kyrkan, Sveriges Kommuner och Landsting, Elektriska Installatörsorganisationen, Fastighetsägarna Sverige, Lantbrukarnas Riksförbund, LRF Skogsägarna, SEK Svensk Elstandard, Svenska Brandskyddsföreningen (Elektriska Nämnden), Svenska Elektrikerförbundet, Svensk Energi, Teknikföretagen, Villaägarnas Riksförbund och Intertek Semko AB.

Härutöver har Vattenfall AB inkommit med yttrande.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs att det i ellagen (1997:857) ska införas två nya paragrafer, 9 kap. 2 a och 9 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

2 a §

Om arbete ska utföras på en elektrisk ledning eller en dithörande skyddsanordning i farlig närhet av en luftledning för starkström, är den andra ledningens innehavare skyldig att ta sin ledning ur drift så länge som är nödvändigt för arbetet, om den förstnämnda ledningens innehavare begär det.

Den ledningsinnehavare som begär driftavbrottet ska ersätta den kostnad och skada som kan komma att tillfogas den andra ledningens innehavare genom avbrottet.

9 §

Innehavaren av en elektrisk ledning som har dragits fram inom ett område för sjötrafik, som i avsevärd omfattning kommer att befaras av fartyg som kräver större segelfri höjd än ledningen medger, är skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för dessa åtgärder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-09-23

Närvarande: F.d. regeringsrådet Rune Lavin, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Vissa skyldigheter för innehavare av elektriska ledningar

Enligt en lagrådsremiss den 18 september 2008 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rätts-sakkunnige Andreas Lindholm.

Förslaget föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Remissen innehåller förslag till två paragrafer som ska införas i ellagen. Paragraferna motsvarar bestämmelser i 5 kap. 1 § och 11 kap. 3 § i den nuvarande förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar. I samband med att denna förordning upphävs och ersätts av en ny förordning kommer överflyttningen av de ifrågavarande bestämmelserna att ske.

9 kap. 2 a §

Paragrafen bör förtydligas på följande sätt:

Om arbete ska utföras på en elektrisk ledning eller en dithörande skyddsanordning i farlig närhet av en luftledning för starkström, är innehavaren av starkströmsledningen skyldig att ta ledningen ur drift så länge som är nödvändigt för arbetet, om den andra ledningens innehavare begär det.

Den ledningsinnehavare som begär driftavbrottet ska ersätta den kostnad och skada som kan komma att tillfogas innehavaren av starkströmsledningen genom avbrottet.

9 kap. 9 §

Paragrafen, som fått en komplicerad utformning, skulle kunna förenklas enligt följande:

Kommer ett område för sjötrafik att i avsevärd omfattning trafikeras av fartyg som kräver större segelfri höjd än en elektrisk ledning medger, är innehavaren av ledningen skyldig att vidta de åtgärder med ledningen som behövs för att ge betryggande säkerhet mot person- eller sakskada. Ledningens innehavare ska svara för kostnaderna för åtgärderna.

Lagen har endast försetts med en ikraftträdandebestämmelse. Antagligen har man ansett att de bestämmelser i förordningen om elektriska starkströmsanläggningar som överförs till ellagen automatiskt upphävs när förordningen som sådan upphör att gälla. Vad gäller ändring eller upphävande av regeringsförfattningar gäller dock den nuvarande regeringsformens regler om normgivningsmakten. Härav följer att om den bestämmelse som ska ändras eller upphävas rör ett ämne som faller inom lagområdet, så måste lagformen i princip användas. Det ämne som behandlas i förslaget 9 kap. 2 a § är privaträttsligt och regleras således av 8 kap. 2 § regeringsformen. Konsekvensen härav blir att den motsvarande bestämmelsen i 11 kap. 3 § förordningen endast kan upphävas genom lag. Annorlunda torde det förhålla sig med förslaget 9 kap. 9 §. Denna paragraf innehåller bestämmelser i ett ämne som avser betungande offentligrättsliga föreskrifter. Med stöd av det bemyndigande som finns i 9 kap. 1 § andra stycket ellagen bör regeringen i förordningsväg kunna upphäva motsvarande bestämmelse i 5 kap. 1 § förordningen. Till det anförda, se Strömberg, Normgivningsmakten enligt 1974 års regeringsform, 3 u. 1999, s. 59 f.

Av det sagda framgår att en övergångsbestämmelse är nödvändig att införa beträffande bestämmelsen i 11 kap. 3 § förordningen om elektriska starkströmsanläggningar. En sådan bestämmelse kan lyda:

Genom lagen upphör 11 kap. 3 § förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar att gälla.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 oktober 2008.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, statsråden Olofsson, Odell, Bildt, Husmark Pehrsson, Leijonborg, Larsson, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Littorin, Malmström, Sabuni, Tolgfors.

Föredragande: Statsrådet Olofsson.

Regeringen beslutar proposition 2008/09:57 Vissa skyldigheter för innehavare av elektriska ledningar.